

Aan: Aanwezigen en belangstellenden bijeenkomst 12 maart j.l.
Van: De Gemeeynt
Datum: 25 maart 2018
Betreft: Verslag bijeenkomst

Beelden van de avond voor belanghebbenden, 12 maart

Het werd al snel spannend, de avond van de 12e maart in De IJsherberg in Dokkum, toen twee van de aanwezigen na korte tijd wegliepen: "Jullie liegen", zei een van hen toen de presentatie van de opvattingen van de geïnterviewde organisaties en personen nog maar net begonnen was. Avondvoorzitter Arjette de Pree probeerde nog, tevergeefs, of ze toch nog zouden willen blijven.

Zo fel als in het begin werd het daarna niet meer, maar dat er veel zorgen, twijfels en ook wantrouwen is over de mogelijkheid een breed Omgevingsproces te starten mede naar aanleiding van de voorgenomen gaswinning in Ternaard, dat werd wel duidelijk. Maar er was ook behoefte aan het totale beeld van de gesprekken die De Gemeeynt en Partoer hebben afgenomen te beluisteren.

Een ondertoon van wantrouwen werd ook al zichtbaar tijdens de interviews, legde Jan Paul van Soest van De Gemeeynt tijdens zijn presentatie uit. Daarvoor had burgemeester Marga Waanders van Dongeradeel het doel van de avond geschetst: terugkoppelen van de bevindingen uit de gesprekken, en horen van de reacties en opmerkingen vanuit de zaal hierover. Ze zou wensen dat er vanuit het gebied meer meegedacht wordt. Ze verwijst naar het Frysk Manifest: als er een initiatief voor gaswinning is, moet het wel echt anders lopen dan gebruikelijk, en is een grote betrokkenheid van bewoners en belanghebbenden nodig. Maar dat moet men natuurlijk wel willen. Later die avond benadrukt ook Ruud Cino van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) dat het anders moet en kan, vandaar het idee van een Omgevingsproces.

De presentatie van De Gemeeynt die de resultaten van alle gesprekken weergeeft gaat mee met dit verslag, als *bijlage 1*. De presentatie wordt hier niet meer samengevat, de sheets spreken voor zich. Wel van belang is hier de vragen uit de zaal weer te geven, en de zorgen, wensen en ideeën die na afloop van de bijeenkomst, in het informele deel, aan de statafels werden gedeeld. Een overzicht van de gestelde vragen is een tweede *bijlage*. Een derde *bijlage* zijn de ingevulde formulieren uit het informele gedeelte.

Laten we hier een paar hoofdpunten noemen. Meer is in bijlagen 2 en 3 te vinden.

Omgevingsproces? Omgevingsvisie? Gaswinning? Waar gaat het over?

Verschillende vragen en opmerkingen gingen over de relatie tussen Omgevingsproces en de plannen voor gaswinning. Daarover bestaat verwarring. Er bestaan dan ook verschillende ideeën over die relatie, zowel onder de belanghebbenden als ook bij onder meer de bestuurders.

De voorgenomen gaswinning is in elk geval voor alle partijen in het BO de *aanleiding* geweest om na te denken over verschillende vragen: willen we gaswinning? Wie besluiten daar eigenlijk over? Hoe zijn de bewoners en belanghebbenden eigenlijk betrokken? Kan en moet dat niet anders, beter? Zou het dan mogelijk en wenselijk zijn in een Omgevingsproces met belanghebbenden te bespreken of en onder welke voorwaarden gaswinning mogelijk is, of moet juist op voorhand de conclusie zijn dat zo'n Omgevingsproces weinig zin heeft? De Gemeeynt verkent of zo'n Omgevingsproces zinvol en mogelijk is, en hoe dat er dan uit zou moeten zien als daartoe besloten wordt.

Tijdens deze verkenning blijkt dat daarover behoorlijk verschillend wordt gedacht. De gesprekken met belanghebbenden laten dat duidelijk zien.

Het BO zal op 20 april besluiten of er een omgevingsproces komt. Als er dat zo is, gaat dit onder meer over de vraag

- hoe het gebied zich zou moeten ontwikkelen (daarvoor is een Omgevingsvisie voor bedoeld),
- of gaswinning daar onder scherpe voorwaarden bij kan passen,
- en of en hoe gaswinning een plus voor het gebied zou kunnen leveren.

Het *geheel* is dan het Omgevingsproces. Dat geeft de mogelijkheid bewoners en belanghebbenden maximaal te betrekken. Dat is tot nu toe steeds wens en uitgangspunt van het BO geweest.

Als er *geen* Omgevingsproces komt, dan heeft de initiatiefnemer voor gaswinning (de NAM), mogelijkheden het wettelijke traject te doorlopen en op die manier een vergunning voor gaswinning te verkrijgen. Het ministerie van EZK zal daaraan wettelijk moeten meewerken als aan alle formele vereisten wordt voldaan. In het geval er geen Omgevingsproces komt is het aan NAM en EZK om te besluiten of in hoeverre bewoners en belanghebbenden worden betrokken.

En los van de vraag of er gaswinning komt of niet: is er hoe dan ook een Omgevingsvisie nodig. Hoe kan het gebied zich het beste ontwikkelen, gegeven wat iedereen de kracht van het gebied vindt? Zo'n Omgevingsvisie is belangrijk in het Omgevingsproces als dat er komt, omdat zo'n visie nodig is om te bepalen of en hoe gaswinning de kracht van het gebied kan versterken. Maar ook als er geen Omgevingsproces is, geeft de Omgevingsvisie richting aan de ontwikkelingen in het gebied. Maar zoals gezegd: of er dan toch gaswinning komt ligt dan aan het wettelijke traject en degenen die daarover besluiten: NAM en EZK.

Deelname aan het Omgevingsproces, als dat er komt, betekent ook zeker *niet* dat wie deelneemt voorstander is van gaswinning. Daarop merkte iemand in de zaal op dat in een van de sheets het lijkt of tegenstanders niet aan een Omgevingsproces zouden kunnen deelnemen. Die opmerking is terecht, beaamde Jan Paul van Soest: het beeld van die sheet klopt niet, als er een Omgevingsproces komt zijn ook tegenstanders van gaswinning welkom en waardevol. Dat zal in de rapportage beter worden verwoord.

Klopt het totale beeld wel?

Er kwamen wat vragen en er ontstond discussie over hoe representatief het beeld nu eigenlijk is. Het verwijt klonk dat het spreken van 16 individuen volstrekt onvoldoende was om een beeld te krijgen van de zorgen en wensen van de belanghebbenden in de omgeving van Ternaard.

Blijkbaar was niet helder hoe de raadpleging was opgezet. Tijdens de bijeenkomst deed Nanda Gilden van De Gemeeynt nog poging tot verheldering. Om te zorgen voor een goed beeld van wat er in de omgeving leeft richtte de raadpleging zich met name op het spreken van belanghebbende organisaties die groepen, individuen, thema's en activiteiten vertegenwoordigen, zei ze. De verschillende Dorpsbelangen, en ook Feste Grun en Ternaard foar de Wyn zijn gezien als vertegenwoordigers van inwoners van het gebied van de voorgenomen gaswinning, en ook de agrariërs, de ondernemersvereniging, en de Gemeente Dongeradeel e.d. Daarnaast zijn ook enkele regionale en provinciale organisaties gesproken.

Toen op de avond van 4 december j.l. bleek dat ook verschillende individuele inwoners van het gebied persoonlijk hun verhaal wilden doen, is hieraan tegemoetgekomen door alle aanwezigen van die avond de gelegenheid te geven voor een gesprek. Hieraan hebben 16 mensen gehoor gegeven. Afgelopen 12 maart bleek dat er nog enkele individuen waren die alsnog een gesprek wilden hebben, daarvoor is nog steeds gelegenheid.

Het beeld van het totaal aan opvattingen die leven, bij organisaties, groepen en individuen, is op 12 maart aan u gepresenteerd en terug te vinden in de bijgevoegde presentatie.

Draagvlak voor een Omgevingsproces?

Uit de gesprekken blijkt dat de meeste organisaties positief staan ten opzichte van een Omgevingsproces. Velen willen liever geen gaswinning, maar als dit dan wellicht toch niet tegen te houden is, willen ze wel mee kunnen denken over alle voorwaarden waaraan moet worden voldaan. En over de vraag hoe gaswinning dan het gebied sterker kan maken. Maar geen misverstand: bijna niemand zit op gaswinning te wachten, en vooral individuen zijn sterk tegen, de zorgen zijn groot en worden krachtig naar voren gebracht. Toch blijkt uit de gesprekken met geraadpleegde organisaties en personen, en uit de informele gesprekken aan de tafels na de bijeenkomst ook een genuanceerder beeld. Ook dat is een deel van de werkelijkheid, een helder resultaat van de raadpleging van belanghebbenden, die in de presentatie is terug te vinden.

Andere gasvelden

Er wordt vaak aandacht gevraagd voor reeds bestaande gaswinning uit andere velden, vaak dichtbij Ternaard. Het Omgevingsproces zou ook hierover moeten gaan, vinden diverse mensen. Dat bleek ook eerder in de gesprekken met belanghebbenden, zowel personen als organisaties. Dat zal absoluut een aandachtspunt voor het Omgevingsproces moeten zijn.

Verdere stappen en besluitvorming

Tot slot van de avond vraagt dagvoorzitter Arjette de Pree aan burgemeester Waanders en Jan Paul van Soest van De Gemeeynt hoe het verder gaat. Marga Waanders legt uit dat het Bestuurlijk Overleg (BO) alle opvattingen weegt; zeker de raadpleging van belanghebbenden weegt zwaar, en ook deze avond. Eind april zal het BO dan de knoop moeten doorhakken: wel of niet een Omgevingsproces in gang zetten? Het BO bestaat uit de Gemeente Dongeradeel, de Provincie Fryslân, het Wetterskip, het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, en de NAM.

Jan Paul van Soest licht toe welke andere onderdelen van belang zijn voor de afronding van deze verkenning, die in opdracht van het gehele BO plaatsvindt.

Een belangrijke bouwsteen is nog de nut- en noodzaakbijeenkomst, op 29 maart 's middags. Daarin leggen verschillende organisaties hun argumenten voor of tegen gaswinning op tafel, met de onderbouwing daarvan, en worden ze door een deskundig panel bevroegd. Deze bijeenkomst is in eerste instantie bedoeld voor de organisaties die vanuit hun professie hier iets over te zeggen (moeten) hebben, maar een breder publiek, met name de aanwezigen van vanavond, is ook welkom. De Gemeeynt zal alle bevindingen in een eindverslag van deze verkenningsfase neerleggen. Op basis daarvan neemt het BO een principebesluit, op 20 april, daarover zullen daarna nog wel 'achterbannen' moeten worden geraadpleegd.

Bijlage 1: presentatie 12 maart

Afzonderlijke document

Bijlage 2: vragen en antwoorden

Vragen gesteld tijdens vervolgbijeenkomst Omgevingsproces gaswinning Ternaard d.d. 12 maart 2018

Naam vragensteller	Nynke Schoorstra, Ternaard
Vraag	Wat is de relatie tussen het omgevingsproces en de gaswinning?
Antwoord door	<p>Jan Paul van Soest:</p> <p>Je kunt het omgevingsproces richten op ontwikkeling van het gebied en dan zonder gaswinning.</p> <p>Wat er ook gebeurt... er moet hoe dan ook informatie gegeven worden over de plannen die er liggen. Je kunt niet een omgevingsproces in als niet op tafel ligt wat de plannen zijn voor gaswinning en de gevolgen ervan.</p> <p>Doordat gaswinning mede de aanleiding is voor een omgevingsproces, liggen de discussies door elkaar heen.</p> <p>Er moeten goede afspraken gemaakt worden. Ook moet er kennis en capaciteit ter beschikking worden gesteld. Niet alleen over gaswinning, maar ook over ontwikkeling van het gebied. Het moet geen schijnproces worden. Wantrouwen moet kunnen gaan groeien tot vertrouwen. Anders wordt het een moeizame zaak. Je moet er als burgers en organisaties vertrouwen in hebben dat het iets kan gaan opleveren.</p> <p>Er is een soort bestuurlijke eenheid nodig.</p>
	<p>Marga Waanders:</p> <p>Wat er allemaal gebeurd is in Groningen. Dat heeft ook wantrouwen teweeggebracht. In ons gebied is de relatie tussen dorpen en de NAM niet alleen onverdeeld slecht. Wat hebben die twee met elkaar te maken? We zitten in het proces: gaan we dat doen of niet. Omdat er een aanvraag ligt bij het ministerie met een procedure die altijd moet worden doorlopen. Als die aanvraag voor gaswinning er niet lag, dan was er geen reden geweest om na te denken hoe kan dat proces veranderd worden. Als het komt tot de gaswinning waarvoor de aanvraag er ligt, dan zou dat betekenen dat het gebied met een plus moet worden achtergelaten. Als de aanvraag niet was gedaan, dan hadden we nu geen gesprek over omgevingsproces.</p>
Naam vragensteller	Henk Vellinga (Ternaard foar de Wyn)
Vraag / Opmerking	Stel je voor: Uit het omgevingsproces komt naar voren dat veel belanghebbenden tegen gaswinning zijn? Kunnen wij u ook meegeven. We willen wel het omgevingsproces in, maar zonder gaswinning? Kunnen we het omgevingsproces inzetten met de conclusie 'gaswinning niet'?
Antwoord door	<p>Marga Waanders:</p> <p>Het kan ook zijn, dat wij als gemeente ons terugtrekken. Maar de bevoegdheden, die bij wet geregeld zijn, daar kunnen wij niet aankomen.</p> <p>Als wij met erkenning van elkaars belangen goed met elkaar</p>

	omgaan, dan staan wij voor 1 ding: dat gebied echt met een plus wordt achtergelaten dat mede door uw inbreng tot stand komt met financiering uit de gaswinning.
--	---

Naam vragensteller	Alle de Haan
Vraag / Opmerking	Een omgevingsproces is mooi, maar het gas moeten we gebruiken. Dus dat is duidelijk. Nu moeten we met z'n allen proberen te zien wat we daaruit kunnen halen. Ik wil het college en de raad buiten spel zetten zodat wij als bewoners rechtstreeks kunnen onderhandelen.
Antwoord door	

Naam vragensteller	De heer Daleman, Nes
Vraag / Opmerking	We weten dat er gas gepompt wordt en we gaan onderhandelen over wat we eruit kunnen halen als gemeente. Het plan ligt er en het is nu alleen maar de zaak van de gemeente om het volk rustig te houden en met cadeautjes te strooien. Eerlijk te zijn. En niet om de hete brij heen draaien. De organisaties hebben een veel hoger percentage aan gesprekken gehad dan de bewoners. Ze hebben daardoor een veel grotere invloed op de uitkomst van het rapport.
Antwoord door	Marga Waanders: Het besluit is niet genomen. Het rijk neemt het besluit dat is wettelijk zo geregeld. Daar kunnen wij niet aankomen. Als de uitkomst is: wij willen geen gaswinning en geen omgevingsproces. Dan doen we dat niet. Ik hoop ook dat er mensen zijn die begrijpen dat de gemeente probeert de nek uit te steken om iets anders te bereiken. De aanleiding was... gelet op het gebied aan de waddenkust, dat sociaaleconomisch ... dan moet er voor dat gebied een ontwikkelingsperspectief komen. Als de gaswinning door zou gaan, dat is niet aan ons, dat wij dan afspreken met elkaar hebben, waarbij we er beter van worden als gebied. Dan is het een ander proces dan er normaal wordt doorlopen.

Naam vragensteller	Jan de Graaf
Vraag / Opmerking	Als blijkt dat er geen noodzaak voor gaswinning is. Laten we er dan vooral mee ophouden.
Antwoord door	

Naam vragensteller	Froukje van der Velde (Ternaard)
Vraag / Opmerking	Had graag een gesprek willen hebben, maar hebben nooit iets gehoord. Er is op 4 december duidelijk gemeld dat iedereen een uitnodiging zou krijgen, maar ik heb niets gehoord. Ik denk dat het een farce is. Het gaat om de gaswinning. Zijn er nog meer mensen vergeten? Wat is het omgevingsproces zonder gaswinning?
Antwoord door	Jan Paul van Soest: Wie een gesprek wilde hebben, heeft zich gemeld. En daar is mee gesproken.

	<p>Wat we hier doen is teruggeven wat we van u gehoord hebben in de gesprekken met Partoer en De Gemeeynt. Iedereen die zich gemeld heeft, heeft een gesprek gevoerd. Wilt u alsnog een gesprek, dan kunt u dat aangeven. Dan gaan we kijken wat we daarmee kunnen doen.</p> <p>Het omgevingsproces houdt in: wat is de ontwikkeling die we in het gebied willen zien? Kan gaswinning daar een passende bijdrage aan geven of niet. Is het wel of niet mogelijk om een gesprek te hebben over hoe de regio zich zou moeten ontwikkelen.</p>
--	---

Naam vragensteller	Ria van der Laar
Opmerking	<p>Mist de nuancering. De aanleiding zijn de gaswinningsplannen, maar er wordt natuurlijk al gas gewonnen. Wat willen we met elkaar in deze regio ontwikkelen. Er wordt al gas gewonnen. Ik mis de voorspellende modellen die de risico's aangeven. Hoe kunnen we dat zo veilig mogelijk inzetten.</p> <p>Verzoek: Zet het omgevingsproces ook in voor de gaswinning die nu al plaatsvindt.</p>
Antwoord door	Jan Paul van Soest: Dit gegeven is eerder naar voren gekomen in de gesprekken.

Naam vragensteller	Rigo Teunmans
Vraag / Opmerking	<p>De sheet met de basis voor dialoog. Waarom zijn de mensen die 'nee' zeggen geen basis voor de dialoog over het omgevingsproces? Degelijk basis voor dialoog voor mensen die voor omgevingsproces zijn, maar tegen gaswinning.</p>
Antwoord door	<p>Jan Paul van Soest:</p> <p>Terecht punt: mensen die tegen gaswinning zijn kunnen wel voor het Omgevingsproces zijn en daar ook aan meedoen. Gaan we corrigeren.</p>

Naam vragensteller	Ytie Goris
Opmerking	<p>Bedankt dat we mee mogen praten, dat was in Groningen anders. Mijn voorstel is 10 tot 25% van de opbrengst in een fonds stoppen, waar we de schade van betalen. En in de regio duurzame bedrijven opstarten/ondersteuning.</p> <p>Ik zeg 'Ja' tegen het omgevingsproces.</p>
Antwoord door	

Naam vragensteller	Alex Hazelaar van de nog op te richten Waddenpartij
Opmerking	<p>Burgemeester Waanders geeft aan dat de gemeente de nek uitsteekt met het omgevingsproces, maar echt de nek uitsteken is 'nee zeggen'. Waarom zouden wij de minister niet kunnen bewegen om nee te zeggen tegen gaswinning in Ternaard.</p>
Antwoord door	<p>Marga Waanders:</p> <p>Wij hebben ons aangesloten bij het Fries Manifest, dat ervan uitgaat dat er de komende tijd nog gas nodig is. Dat hoeft niet perse in Ternaard. Als u zegt 'geen gaswinning', als u dat standpunt inneemt. Dan respecteren wij dat. Dan is het omgevingsproces ook niet aan de</p>

	<p>orde.</p> <p>Voordat er een besluit wordt genomen over wel of geen gaswinning dat er dan zo'n proces wordt doorlopen. Dat is iets anders dan vooraf zeggen: hier geen gaswinning. Dan is het standpunt voor de regio duidelijk. Dan is er geen reden om zo'n proces op te tuigen.</p>
--	--

Naam vragensteller	Mevrouw Schoorstra
Opmerking	Mijn man heeft vorige keer gevraagd; is er een omgevingsproces zonder gaswinning. Toen was het antwoord ja.
Antwoord door	<p>Ruud Cino ministerie EZK:</p> <p>Ik merk heel erg 'waarom zijn we hier eigenlijk'. In de Kamer en het Kabinet is er heel veel twijfel over gaswinning in Nederland. Avonden zoals deze neem ik mee in de brief van de minister naar de Kamer over Groningen, maar ook over de kleine velden, zoals hier. Past het nog in Nederland? En als we dat doen, hoe dan?</p> <p>Ik kan u zeggen dat het – als het doorgaat – dat het dan wel heel anders wordt. De operators - zoals de NAM - moeten zich dan ook meer gedragen als de laatste jaren. In de wet is het mogelijk. Dan is er niet zoveel ruimte voor de ambtenaar. De wet is er op dit moment op gericht dat er gas mag worden gewonnen. Maar we zijn graag bereid om politiek te checken dat wat wij doen, dat dat nog steeds gewenst is. Deze bijeenkomst doet er dus zeker toe.</p>

Naam vragensteller	Leendert Knigge
Opmerking	Wat gebeurt er op 29 maart in Ternaard?
Antwoord door	Het wordt een soort deskundigengesprek: verschillende partijen brengen hun argumenten voor of tegen gaswinning naar voren, en worden door een panel bevraagd.

Naam vragensteller	Alex Hazelaar
Opmerking	Als je de thema's gaswinning bekijkt, die zijn allemaal negatief. We willen wel die andere thema's, waarom kunnen we die niet gewoon in de raad aan de orde laten komen.
Antwoord door	

Naam vragensteller	Jelle v.d. Galien – Dorpsbelangen Hantum
Opmerking	Voorstel: 1 loket waar je met alle vragen terecht kunt (omtrent gaswinning en schade). Graag opnemen in het overzicht.
Antwoord door	

Naam vragensteller	De heer Daleman, Nes
Opmerking	Als er 16 bewoners zijn ondervraagd. Dat is toch niet representatief? Opmerking uit de zaal: Er wonen iets van 1200 mensen, dan kun je toch niet met 16 praten en een rapport opstellen?
Antwoord door	<p>Jan Paul van Soest:</p> <p>De mensen konden zich aanmelden voor een gesprek. Degenen, die zich hebben aangemeld, hebben een gesprek gehad. We hebben geen enquête gehouden. Degenen die een gesprek wilden, hebben het gekregen. Vooral organisaties en groepen zijn geraadpleegd. Maar aan de thematafels kunt u ook nog uw reactie geven.</p>

	<p>Nanda Gilden van De Gemeeynt legt uit hoe het precies gegaan is. De diverse organisaties zijn uitgenodigd voor een gesprek. Alle aanwezigen op 4 december aangegeven dat er mogelijkheden waren voor een gesprek. Daar zijn 16 reacties op gekomen.</p> <p>We hebben één organisatie vergeten: Ternaarder Tekkenhaaksters. Daar hebben we alsnog een gesprek mee gehad. Excuses daarvoor. Alle mensen die op de lijst stonden, die hebben we uitgenodigd. We hebben het zo zorgvuldig mogelijk geprobeerd te doen. De opbrengst waren die 16 personen.</p> <p>Arjette de Pree: We kunnen toezeggen dat wanneer u zich meldt bij Nanda dat u dan alsnog gehoord wordt.</p>
--	--

Naam vragensteller	Anneke Hartmans
Opmerking	<p>In het Friesch Dagblad FD is iets geschreven over de gaswinning bij Blija. Dat is geografisch heel dichtbij. Daar wordt al decennia gas gewonnen. Zou het heel fijn vinden als de omgeving ook daadwerkelijk de omgeving inhield en dat de ervaringen van Blija hierin betrokken worden. We moeten het niet alleen over Ternaard hebben.</p> <p>We horen te weinig.</p>
Antwoord door	<p>Jan Paul van Soest: Dit zijn wel geluiden om het breder te bekijken, dat hebben we ook in de gesprekken zo begrepen.</p>

Naam vragensteller	Mevrouw Anjema
Opmerking	We zijn straks één gemeente. Hoe wordt dan het omgevingsproces verder vormgegeven? Hoe gaat het verder?
Antwoord door	<p>Burgemeester Waanders: We houden de buurgemeenten goed betrokken bij wat we hier aan het doen zijn, omdat alle ontwikkelingen straks in die ene gemeente plaats gaan vinden. Als we het hebben over ontwikkelingsperspectief dan kijken we breder. We nemen onze burens daarin mee. Het wordt vooral een kwestie van de nieuwe gemeente.</p>

Naam vragensteller	Froukje v.d. Velde
Opmerking	Hebben De Gemeeynt en Partoer wel gekeken hoe dicht de boorlocatie bij Ternaard ligt. De locatie wordt bijna bovenop het dorp gebouwd.
Antwoord door	<p>Jan Paul van Soest: Het is niet onze taak om het 'wel of niet en waar' te bepalen. We horen uw opvattingen. En die worden verwoord in de eindrapportage. Dat is onze taak, niet om ons daar zelf een beeld over te vormen. We merken in de gesprekken dat er twee soorten gebieden zijn. Het gebied dat effecten zou kunnen ondervinden en het andere gebied is hoe een bepaalde regio zich zou kunnen ontwikkelen. Zit daar een samenhang in.</p> <p>Mark Hooftman, Economische Zaken en Klimaat: We zijn verschillende locaties aan het onderzoeken. Dat het de locatie in het dorp is, dat staat niet vast.</p>

Naam vragensteller	Kootje Klinkenburg PvdA
---------------------------	-------------------------

Opmerking	We hebben vorig jaar in Ternaard een werkbezoek georganiseerd tegen de gaswinning. Wij hebben eigenlijk al een uitspraak gedaan. Ik kan me het wantrouwen voorstellen over de 16 mensen t.o.v. het aantal inwoners. We moeten van het gas af.
Antwoord door	

Naam vragensteller	Henk Bos
Opmerking	Als het gas zoveel ellende veroorzaakt dat niemand hier meer wil wonen en werken in het gebied. Heeft het dan zin om te investeren als het zoveel schade oplevert?
Antwoord door	Jan Paul van Soest: Er is wellicht kennis van derden nodig om daar een oordeel over te vormen. Beelden van wat die schade zou kunnen zijn en of je daar aan de voorkant afspraken over zou kunnen maken. Er moet een avond of middag komen om hier grondig naar te kijken.

Naam vragensteller	Klaas Arie Beks van de Bodemdalingscommissie.
Opmerking	De commissie doet al 15 jaar de schadevaststelling. Dit is voor een deel al buiten de NAM geregeld.

Naam vragensteller	Anneke Hartmans
Opmerking	Logisch dat NAM partij is in bestuurlijk overleg?
Antwoord door	Marga Waanders: Ja, dat is zeker logisch, want de NAM heeft de aanvraag gedaan.

Naam vragensteller	De heer
Opmerking	Hoe verhoudt het bestuurlijk overleg zich tot besluitvorming in de gemeente.
Antwoord door	Marga Waanders: De gemeenteraad is doorslaggevend.

Bijlage 3: vragen(formulieren) sta-tafels

Naam belanghebbende	Freerk Visser
Naam notulist/gesprekspartner	R. Cino, J. Rodenhuis, R. Bijlsma
Vraag/suggestie etc.	<p>Heeft een dubbel gevoel. Is tegen, want gevolgen gaswinning zijn verkeerd. Het gaat er toch wel komen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is nog onduidelijk wat de gevolgen van de gaswinning gaan zijn - Er wordt tegenstrijdige informatie gegeven, als voorbeeld Groningen. - Is een ja tegen Omgevingsproces ook een ja tegen gaswinning? - Wie gaat de gemaakte afspraken tijdens het en na het proces controleren?

Naam belanghebbende	N. Schoorstra
Naam notulist/gesprekspartner	R. Cino, J Rodenhuis, R. Bijlsma
Vraag/suggestie etc.	Opmerking: het omgevingsproces moet doorgaan ook omdat er nu al wordt geboord. Het gevoel is er nu dat er geen omgevingsproces komt, met eventuele ontwikkeling, wanneer er geen gaswinning komt.

Naam belanghebbende	Teake Visser
Naam notulist/gesprekspartner	R. Cino, J Rodenhuis, R. Bijlsma
Vraag/suggestie etc.	Vraag over 29 maart: wanneer uit deze bijeenkomst blijkt dat er geen noodzaak is voor gaswinning, hoe werkt dit door in de beslissing van EZ&K? Gaat de gaswinning dan door?

Naam belanghebbende	Ben Seldenrijk
Naam notulist/gesprekspartner	R. Cino, J Rodenhuis, R. Bijlsma
Vraag/suggestie etc.	Er is al veel schade in de regio door gaswinning(persoonlijk ook). Er is geen bestaande regeling voor schade in deze regio. Waar kunnen we terecht voor schadeafhandeling?

Naam belanghebbende	Dinie Goedhart
Naam notulist/gesprekspartner	R. Cino, J Rodenhuis, R. Bijlsma
Vraag/suggestie etc.	Opmerking: verbaasd dat er überhaupt nog gedurfd wordt te boren door de NAM.

Naam belanghebbende	Waadrâne
Naam notulist/gesprekspartner	Gerard Fokkema
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Hoeveel geld zou er eventueel beschikbaar zijn om de schade te dekken? - Hoelang blijft de NAM verantwoordelijk voor de schade ?

Naam belanghebbende	Van Oosten – Dorpsbelangen Hantumhuizen
Naam notulist/gesprekspartner	Alies Hoitsma
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Opmerking: vind nut en noodzaak discussie erg belangrijk - Voelt zich gehoord. - Energietransitie moet nu echt opstaan!

Naam belanghebbende	Froukje van der Velde
Naam notulist/gesprekspartner	Alies Hoitsma
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Er is een breder beeld nodig van inwoners 16 personen is te weinig. Langs de deur gaan! Digitaal of per post werkt niet. - Dubbel gevoel: er blijft niks onder tafel? - Is benieuwd welke partijen het panel vormen voor nut en noodzaak. Wil daar onderdeel van zijn. Geen vertrouwen. Wil zelf ook iemand kunnen aandragen.

Naam belanghebbende	Anna Anjema (Ternaard foar de Wyn)
Naam notulist/gesprekspartner	Alies Hoitsma
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - J.P. van Soest is niet onafhankelijk mede door uitspraken in het Friesch Dagblad

Naam belanghebbende	Dhr. Knigge uit Ternaard
Naam notulist/gesprekspartner	Bart van Kalsbeek
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Wat denkt men aan de stijging van de zeespiegel en bodemdaling te doen? - Fries Manifest geeft aan 'Niet boren mits' en dus niet 'we moeten nog even boren omdat' - Positieve grondhouding t.o.v. Omgevingsproces maar dat houdt in dat gaswinning nog geen gelopen race is, het omgevingsproces gaat vooraf aan de boring.

Naam belanghebbende	Dhr. Barten – Dorpsbelang Hiaure
Naam notulist/gesprekspartner	Alies Hoitsma
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Steekproef van 16 mensen onvoldoende → willekeuring prikken/aanbellen voor representativiteit. - Proces = kan niet zonder gas - Hiaure moet ook betrokken worden - Input voor het proces: energietransitie

Naam belanghebbende	Gerrit Bosch, Nesserweg 12 Ternaard
Naam notulist/gesprekspartner	Nanda Gilden
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Is bezorgd over de mogelijke boorlocatie bij Ternaard. Stel dat daar een incident plaatsvindt, wat hij reëel acht dan "overleeft niemand dit". Hij stelt voor een referendum te houden bij Ternaarders over hun standpunt tegen gaswinning -

Naam belanghebbende	Goasse Venema - Buurtvereniging - Lans de dyk Ternaard
Naam notulist/gesprekspartner	Nanda Gilden
Vraag/suggestie etc.	- Was wel op 4 dec. aanwezig, maar geen gesprek gehad, maar gaf zelf toe dat dit ook aan henzelf kon liggen. Ze maken zich grote zorgen over de enorme schade die kan/gaat optreden door de gaswinning daar.

Naam belanghebbende	Kootje Klinkenberg, Raadslid Dongeradeel
Naam notulist/gesprekspartner	Nanda Gilden
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Ze had persoonlijk geen uitnodiging gekregen en vond dit niet kunnen. Ze vond relatie Omgevingsvisie met Omgevingsproces niet helder en denkt dat dit bij velen voor verwarring zorgt. Met name dat mensen niet begrijpen dat je een Omgevingsproces niet zonder gaswinning gaat optuigen. Men denkt nl: een omgevingsvisie/ontwikkelperspectief voor het gebied.... dat hebben we toch sowieso nodig en daar zijn we toch sowieso mee bezig.
Naam belanghebbende	Albert (uit Ternaard)
Naam notulist/gesprekspartner	Egbert Berenst
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is het alternatief voor gas? Veel alternatieven wil men niet bv. windmolens of biogas. - Pleidooi: Geef ruimte aan alternatieve energiewinning, zoals <ul style="list-style-type: none"> o Bio vergassing o Wind energie o PV systeem o WKK regelingen - Neem een voorbeeld aan Zweden
Naam belanghebbende	Mevr. Van der Laan
Naam notulist/gesprekspartner	Egbert Berenst
Vraag/suggestie etc.	<p>Vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Staan de gasvelden in verbinding met elkaar? - Wat zijn de effecten van de bestaande gaswinningen in het gebied?
Naam belanghebbende	A. de Haan
Naam notulist/gesprekspartner	Egbert Berenst
Vraag/suggestie etc.	<p>Vragen/opmerkingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is er al wat bekend over de bodemdaling? - Teveel gericht op Ternaard à de omgeving is veel groter!

Naam belanghebbende	Henk Bos
Naam notulist/gesprekspartner	Hans Warmenhoven
Vraag/suggestie etc.	- kunnen er ook stabiliteitsmetingen worden uitgevoerd rond de winning?

Naam belanghebbende	Anneke Hartmans, Holwerd
Naam notulist/gesprekspartner	Hans Warmenhoven
Vraag/suggestie etc.	- we hebben eigenlijk geld/expertise nodig om een belanghebbende te kunnen zijn. - Waarom is de nut en noodzaak-bijeenkomst op een middag.

Naam belanghebbende	Riegholt Hilbrands
Naam notulist/gesprekspartner	Hans Warmenhoven
Vraag/suggestie etc.	- Winningsgegevens realtime ontsloten voor publiek zou vertrouwen kunnen vergroten (b.v.: vergelijk watertemperatuur van het Wad, wordt door RWS ontsloten). Zou voor alle putten in het gebied moeten.

Naam belanghebbende	Lodewijk
Naam notulist/gesprekspartner	Hans Warmenhoven
Vraag/suggestie etc.	- Waarom zegt de Gemeente niet eerlijk dat de gaswinning door gaat? Dit hele proces gaat alleen om de randvoorwaarden.

Naam belanghebbende	Ria van de Laar (Feste Grun)
Naam notulist/gesprekspartner	Hans Warmenhoven
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - waar kunnen mensen zich melden met schade? De Friese Bodemdalingscommissie doet dit niet, maar houd alleen de meldingen bij. - Maak zonnepanelen en kleine molens eenvoudig mogelijk. - Zorg voor onafhankelijke schade afhandeling, er is geen vertrouwen in de Friese bodemdalingscommissie. - Maak Ternaard klimaat neutraal. - Zouden er niet een referendum/raadpleging gehouden moeten worden waarin gevraagd wordt hoe iedereen er over denkt. - Zorg meteen voor een totale energietransitie in de gehele regio. - Het klimaatbelang wordt onderbelicht rond de winning, vanuit dat belang zou gaswinning niet door mogen gaan. - Het affakkelen rond een winningslocatie levert veel overlast op voor mens en dier. - Het huis aan huis blad wordt niet in het buitengebied verspreid, daardoor krijgt niet iedereen informatie over dit gehele proces. - In hoeverre kan hoogcalorisch gas ingezet worden in huishoudens? - Hoe wordt bepaald waar uiteindelijk geboord gaat worden.

Naam belanghebbende	Geertje Schoorstra- Poeijenga
Naam notulist/gesprekspartner	Hans Warmenhoven
Vraag/suggestie etc.	<ul style="list-style-type: none"> - In hoeverre is het mogelijk om monitoring en compensatieregelingen in te zetten voor de al gebruikte locaties in Ee, Moddergat, Anjum, Nes en Blije. - Wat wordt bedoeld met bestuurlijk eenheid als voorwaarde voor deelname aan het omgevingsproces; - Is het college bereid om een maatregelenpakket met NAM/EZK te regelen als het omgevingsproces niet door gaat. Met andere woorden: politiek NO Friesland moet toch in staat zijn voordelen voor de omgeving te halen.